Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

16 päivänä helmikuuta 2012 *

Tietoyhteiskunta — Tekijänoikeus — Internet — Hosting-palvelun tarjoaja — Internetissä toimivan sosiaalisen verkoston alustalle tallennettujen tietojen käsittely — Kyseisten tietojen suodatusjärjestelmän käyttöönotto tekijänoikeutta loukkaavien tiedostojen saataville saattamisen estämiseksi — Yleistä velvollisuutta valvoa tallennettuja tietoja ei ole

Asiassa C-360/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Rechtbank van eerste aanleg te Brussel (Belgia) on esittänyt 28.6.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 19.7.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM)

vastaan

Netlog NV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. Malenovský (esittelevä tuomari), R. Silva de Lapuerta, G. Arestis ja D. Šváby,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.7.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM), edustajinaan advocaat B. Michaux, advocaat F. de Visscher ja advocaat F. Brison,

— Netlog NV, edustajanaan advocaat P. Van Eecke,

— Belgian hallitus, asiamiehinään T. Materne ja J.-C. Halleux,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato S. Fiorentino,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään C. Wissels,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään S. Ossowski,

— Euroopan komissio, asiamiehinään A. Nijenhuis ja J. Samnadda,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee seuraavien direktiivien tulkintaa:

— tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä) (EYVL L 178, s. 1)

— tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY (EYVL L 167, s. 10)

— teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/48/EY (EUVL L 157, s. 45 sekä oikaisut EUVL 2004, L 195, s. 16 ja EUVL 2007, L 204, s. 27)

— yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY (EYVL L 281, s. 31) ja

— henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla 12.7.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/58/EY (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi) (EYVL L 201, s. 37).

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) (jäljempänä SABAM) ja Netlog NV (jäljempänä Netlog), joka on internetissä toimivan sosiaalisen verkoston alustan tarjoaja, ja jossa on kyse siitä, onko viimeksi mainitulla yhtiöllä velvollisuus ottaa käyttöön alustalleen tallennettujen tietojen suodatusjärjestelmä estääkseen tekijänoikeutta loukkaavien tiedostojen saataville saattamisen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2000/31

3 Direktiivin 2000/31 johdanto-osan 45, 47 ja 48 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”(45) Välittäjinä toimivien palvelun tarjoajien vastuun rajoitukset, jotka on vahvistettu tässä direktiivissä, eivät vaikuta mahdollisuuteen määrätä erilaisia kieltoja ja velvoitteita. Näitä voivat olla erityisesti tuomioistuimen tai hallintoviranomaisten antamat määräykset, joissa vaaditaan väärinkäytösten lopettamista tai niiden ehkäisemistä, mukaan lukien laittomien tietojen poistaminen tai niihin pääsyn estäminen.

– –

(47) Jäsenvaltioita on kielletty asettamasta palvelujen tarjoajille yleistä seurantavelvoitetta. Tämä kielto ei koske erityistapauksissa asetettavia seurantavelvoitteita, eikä se myöskään vaikuta kansallisten viranomaisten kansallisen lainsäädännön mukaisesti antamiin määräyksiin

(48) Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden mahdollisuuteen vaatia, että palvelun tarjoajat, jotka säilyttävät tarjoamiensa palvelujen vastaanottajien antamia tietoja, täyttävät tietyntyyppisten laittomien toimien selville saamista ja ehkäisemistä varten tarvittavan, kansallisessa lainsäädännössä määriteltävän huolenpitovelvoitteen, jonka noudattamista heiltä voidaan kohtuudella odottaa.”

4 Direktiivin 2000/31 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Säilytys”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaminen käsittää palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen tallentamisen, jäsenvaltioiden on varmistettava, että palvelun tarjoaja ei ole vastuussa palvelun vastaanottajan pyynnöstä tallennettujen tietojen osalta, edellyttäen, että

a) palvelun tarjoajalla ei ole tosiasiallista tietoa laittomasta toiminnasta tai tiedoista eikä hänen tiedossaan vahingonkorvausvaatimuksen kyseessä ollen ole tosiasioita tai olosuhteita, joiden perusteella toiminnan tai tietojen laittomuus on ilmeistä;

tai

b) palvelun tarjoaja toimii viipymättä tietojen poistamiseksi tai niihin pääsyn estämiseksi heti saatuaan tiedon tällaisista seikoista.

2. Edellä 1 kohtaa ei sovelleta, kun palvelun vastaanottaja toimii palvelun tarjoajan johdon tai valvonnan alaisena.

3. Tämä artikla ei vaikuta tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen mahdollisuuteen vaatia jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmän mukaisesti palvelun tarjoajaa lopettamaan tai estämään väärinkäytökset, eikä se myöskään vaikuta jäsenvaltioiden mahdollisuuteen vahvistaa menettelyjä, joita sovelletaan tietojen poistamiseen tai niihin pääsyn estämiseen.”

5 Direktiivin 2000/31 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot eivät saa asettaa palvelun tarjoajille 12, 13 ja 14 artiklassa tarkoitettujen palvelujen toimittamisen osalta yleistä velvoitetta valvoa siirtämiään ja tallentamiaan tietoja eivätkä yleistä velvoitetta pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita.

2. Jäsenvaltiot voivat asettaa tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajille velvoitteita ilmoittaa viipymättä toimivaltaisille viranomaisille kyseisen palvelun vastaanottajien väitetysti toteuttamista, laittomiksi väitetyistä toimista tai antamista väitetysti laittomista tiedoista taikka velvoitteen toimittaa toimivaltaisille viranomaisille näiden pyynnöstä tietoja, joiden avulla on mahdollista tunnistaa ne toimitetun palvelun vastaanottajat, joiden kanssa palvelun tarjoajat ovat tehneet tallentamista koskevan sopimuksen.”

Direktiivi 2001/29

6 Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 16 ja 59 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”(16) – – Tämä direktiivi olisi pantava täytäntöön samanaikaisesti – – direktiivin [2000/31] kanssa, koska viimeksi mainitun tarkoituksena on tarjota yhdenmukaiset yleiset periaatteet ja säännöt, joilla on merkitystä muun muassa eräiden tämän direktiivin merkittävien osien kannalta. Tämä direktiivi ei rajoita edellä mainitun direktiivin vastuukysymyksiä koskevien säännösten soveltamista.

– –

(59) Kolmannet osapuolet saattavat erityisesti digitaalisessa ympäristössä yhä useammin käyttää välittäjien palveluita rikkomuksiin. Monissa tapauksissa välittäjillä on parhaat edellytykset estää rikkomukset. Rajoittamatta muita käytettävissä olevia seuraamuksia ja oikeussuojakeinoja olisi oikeudenomistajan käytettävissä oleviin seuraamuksiin siksi kuuluttava mahdollisuus hakea kieltoa tai määräystä sellaista välittäjää vastaan, joka välittää suojattuun teokseen tai muuhun aineistoon kohdistuvan kolmannen osapuolen rikkomuksen verkossa. Tämän mahdollisuuden olisi oltava käytettävissä myös silloin, kun välittäjän toimiin sovelletaan 5 artiklan mukaista poikkeusta. Tällaisiin kieltoihin tai määräyksiin liittyvät edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt olisi jätettävä jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä määriteltäviksi.”

7 Direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.”

8 Kyseisen direktiivin 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien loukkauksia koskevista asianmukaisista seuraamuksista ja oikeussuojakeinoista, ja niiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että näitä seuraamuksia ja oikeussuojakeinoja sovelletaan. Näin säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja vakuuttavia.

– –

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeudenhaltijoilla on mahdollisuus hakea kieltoa tai määräystä sellaisia välittäjiä vastaan, joiden palveluita kolmas osapuoli käyttää tekijänoikeuden tai lähioikeuden rikkomiseen.”

Direktiivi 2004/48

9 Direktiivin 2004/48 johdanto-osan 23 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”Oikeudenhaltijalla olisi oltava mahdollisuus hakea kieltotuomion antamista sellaiselle välittäjälle, jonka palveluja kolmannet käyttävät oikeudenhaltijan teollisoikeuden loukkaamisessa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muiden käytettävissä olevien toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen soveltamista. Tällaisia kieltotuomioita koskevat ehdot ja yksityiskohtaiset säännöt olisi jätettävä jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön varaan. Direktiivi [2001/29] on jo mahdollistanut laajan yhdenmukaistamisen tekijänoikeuden ja lähioikeuksien rikkomisen osalta. Tällä direktiivillä ei siten pitäisi olla vaikutusta direktiivin [2001/29] 8 artiklan 3 kohtaan.”

10 Direktiivin 2004/48 2 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämä direktiivi ei vaikuta:

a) teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaa aineellista oikeutta säätteleviin yhteisön säädöksiin, joita ovat yleisesti direktiivi 95/46/EY – – ja direktiivi 2000/31/EY, eikä erityisesti direktiivin 2000/31/EY 12–15 artiklaan;

– –”

11 Direktiivin 2004/48 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä tarvittavat toimenpiteet, menettelyt ja oikeussuojakeinot tässä direktiivissä tarkoitettujen teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi. Näiden toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen on oltava oikeudenmukaisia ja tasapuolisia, ne eivät saa olla liian monimutkaisia tai kalliita eivätkä ne saa sisältää kohtuuttomia määräaikoja tai johtaa aiheettomiin viivytyksiin.

2. Näiden toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen on myös oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, ja niitä on sovellettava siten, että vältetään luomasta esteitä lailliselle kaupankäynnille ja säädetään takeista niiden väärinkäytön estämiseksi.”

12 Direktiivin 2004/48 11 artiklan kolmannessa virkkeessä säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että oikeudenhaltijoilla on mahdollisuus hakea kieltotuomiota sellaisia välittäjiä vastaan, joiden palveluja kolmannet osapuolet käyttävät teollis- tai tekijänoikeuden loukkaamiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin [2001/29] 8 artiklan 3 kohdan soveltamista.”

Kansallinen oikeus

13 Tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista 30.6.1994 annetun lain (Wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten; Belgisch Staatsblad 27.7.1994, s. 19297), jolla pannaan kansallisessa oikeudessa täytäntöön direktiivin 2001/29 8 artiklan 3 kohta ja direktiivin 2004/48 11 artikla, 87 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Rechtbank van eerste aanlegin presidentti – – toteaa tekijänoikeuden tai lähioikeuden loukkaukset ja määrää niiden lopettamisesta.

Hän voi myös antaa kieltomääräyksen sellaisille välittäjille, joiden palveluja kolmas osapuoli käyttää tekijänoikeuden tai lähioikeuden loukkaamiseen.”

14 Tietoyhteiskunnan palveluja koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 11.3.2003 annetun lain (Wet betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij; Belgisch Staatsblad 17.3.2003, s. 12962) 20 ja 21 §:llä pannaan kansallisessa oikeudessa täytäntöön direktiivin 2000/31 14 ja 15 artikla.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

15 SABAM on tekijänoikeusjärjestö, joka edustaa musiikkiteosten tekijöitä, säveltäjiä ja tuottajia. Tässä ominaisuudessa sen tehtävänä on muun muassa antaa kolmansille lupia kyseisten tahojen suojattujen teosten käyttöön.

16 Netlogin liiketoimintana on internetissä toimivan sosiaalisen verkoston alusta, jolla jokainen sinne kirjautunut henkilö saa käyttöönsä oman tilan, jota kutsutaan profiiliksi, jonka hän voi itse täyttää ja johon on pääsy kaikkialla maailmassa.

17 Netlogin alustan, jolla on päivittäin kymmeniä miljoonia käyttäjiä, pääasiallisena tarkoituksena on rakentaa virtuaalisia yhteisöjä, joissa kyseiset henkilöt voivat kommunikoida keskenään ja näin solmia ystävyyssuhteita. Profiilissaan käyttäjät voivat muun muassa pitää päiväkirjaa, kertoa ajanvietteistään ja mieltymyksistään, näyttää, ketkä ovat heidän ystäviään, ja julkaista henkilökohtaisia valokuvia tai videoita.

18 SABAM on kuitenkin katsonut, että Netlogin sosiaalinen verkosto tarjoaa kaikille käyttäjille myös mahdollisuuden käyttää profiilinsa välityksellä SABAMin valikoimaan kuuluvia musiikkiteoksia ja audiovisuaalisia teoksia saattamalla kyseisiä teoksia yleisön saataville sellaisella tavalla, että muilla kyseisen verkoston käyttäjillä voi olla pääsy niihin ilman, että SABAM on antanut tähän lupaa ja että Netlog maksaa siitä mitään korvausta.

19 SABAM on helmikuussa 2009 ottanut yhteyttä Netlogiin tehdäkseen sopimuksen siitä, että Netlog maksaa korvauksen SABAMin valikoiman käytöstä.

20 SABAM ilmoitti Netlogille 2.6.2009 päivätyllä kirjeellä, että tämän on lopetettava välittömästi SABAMin valikoimaan kuuluvien musiikkiteosten ja audiovisuaalisten teosten luvaton saattaminen yleisön saataville ja huolehdittava siitä, että näin ei käy tulevaisuudessa.

21 SABAM vaati 23.6.2009 Rechtbank van eerste aanleg te Brusselin presidentiltä tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista 30.6.1994 annetun lain 87 §:n 1 momentissa tarkoitettua kieltomääräystä Netlogia vastaan ja vaati muun muassa häntä määräämään, että Netlog lopettaa välittömästi SABAMin valikoimaan kuuluvien musiikkiteosten ja audiovisuaalisten teosten laittoman saattamisen yleisön saataville, tai muuten sille määrätään sakko, jonka määrä on 1 000 euroa kultakin viivästyspäivältä.

22 Netlog väitti tästä, että SABAMin kieltovaatimuksen hyväksyminen tarkoittaa yleisen valvontavelvollisuuden asettamista sille, mikä on kielletty tietoyhteiskunnan palveluja koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 11.3.2003 annetun lain 21 §:n 1 momentissa, jolla on pantu täytäntöön kansallisessa oikeudessa direktiivin 2000/31 15 artiklan 1 kohta.

23 Lisäksi Netlog katsoo, SABAMin sitä kiistämättä, että mainitun kieltovaatimuksen hyväksymisestä voisi seurata, että sen olisi otettava omalla kustannuksellaan ja ilman ajallista rajoitusta käyttöön ennakoivassa tarkoituksessa koko asiakaskuntaansa yleisesti koskeva suodatusjärjestelmä, jonka avulla olisi tarkoitus suodattaa valtaosa sen palvelimille tallennetuista tiedoista ja siten tunnistaa ne sähköiset tiedostot, jotka sisältävät musiikkiteoksia, elokuvateoksia tai audiovisuaalisia teoksia, joiden oikeuksien haltija SABAM väittää olevansa, ja estää tämän jälkeen näiden tiedostojen vaihto.

24 Mainitunlaisen suodatusjärjestelmän käyttöönotto johtaisi Netlogin mukaan luultavasti siihen, että henkilötietoja olisi käsiteltävä unionin oikeuden henkilötietojen suojaa ja viestintäsalaisuutta koskevien säännösten ja määräysten mukaisella tavalla.

25 Tässä tilanteessa Rechtbank van eerste aanleg te Brussel on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Sallitaanko direktiiveissä 2001/29 ja 2000/48, luettuina yhdessä direktiivien 95/46, 2000/31 ja 2002/58 kanssa sekä tulkittuina ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn [Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun] yleissopimuksen 8 ja 10 artiklan valossa, se, että jäsenvaltiot antavat kansalliselle tuomioistuimelle, jonka käsiteltäväksi pääasia on saatettu, oikeuden määrätä, että hosting-palvelun tarjoajan on otettava omalla kustannuksellaan ja ilman ajallista rajoitusta käyttöön ennakoivassa tarkoituksessa koko asiakaskuntaansa yleisesti koskeva suodatusjärjestelmä, jonka avulla suodatetaan suurin osa sen palvelimille tallennetusta tiedosta sellaisten sähköisten tiedostojen tunnistamiseksi, jotka sisältävät musiikkiteoksia, elokuvateoksia tai audiovisuaalisia teoksia, joihin kohdistuvien oikeuksien haltija SABAM väittää olevansa, ja tämän jälkeen näiden tiedostojen siirron estämiseksi, ainoastaan sellaisen oikeudellisen säännöksen perusteella, jossa säädetään, että ’[kansalliset tuomioistuimet] voivat antaa kieltomääräyksen myös niitä välittäjiä kohtaan, joiden palveluja kolmas osapuoli käyttää tekijänoikeuden tai lähioikeuden loukkaamiseen’?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

26 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, onko direktiivejä 2000/31, 2001/29, 2004/48, 95/46 ja 2002/58 luettuina yhdessä ja tulkittuina niiden vaatimusten valossa, joita asiaa koskevien perusoikeuksien suojaamisesta aiheutuu, tulkittava niin, että ne ovat esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin määrää hosting-palveluiden tarjoajan ottamaan käyttöön suodatusjärjestelmän,

— joka koskee sen palveluiden käyttäjien sen palvelimille tallentamia tietoja

— jota sovelletaan erotuksetta kaikkiin käyttäjiin

— jota sovelletaan ennakolta

— joka toteutetaan täysin hosting-palveluiden tarjoajan omalla kustannuksella

— jolle ei ole asetettu ajallista rajoitusta

ja joka pystyy tunnistamaan sellaiset sähköiset tiedostot, jotka sisältävät musiikkiteoksen, elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen, jota koskevien immateriaalioikeuksien haltija määräystä vaatinut väittää olevansa, mainittujen teosten sellaisen yleisön saataville saattamisen estämiseksi, joka loukkaa tekijänoikeutta (jäljempänä riidanalainen suodatusjärjestelmä).

27 Tästä on aivan ensin todettava, että Netlogin kaltainen internetissä toimivan sosiaalisen verkoston alustan tarjoaja tallentaa palvelimilleen kyseisen alustan käyttäjien toimittamia tietoja, jotka liittyvät heidän profiileihinsa, ja että se on näin ollen direktiivin 2000/31 14 artiklassa tarkoitettu hosting-palvelun tarjoaja.

28 Seuraavaksi on muistutettava, että direktiivin 2001/29 8 artiklan 3 kohdan ja direktiivin 2004/48 11 artiklan kolmannen virkkeen mukaan immateriaalioikeuksien haltijat voivat hakea määräystä sellaisia Netlogin kaltaisia internetissä toimivan sosiaalisen verkoston alustojen tarjoajia vastaan, jotka toimivat mainituissa säännöksissä tarkoitettuina välittäjinä, koska tällaisten alustojen käyttäjät saattavat käyttää niiden palveluita immateriaalioikeuksien loukkaamiseen.

29 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että kyseisten säännösten mukaisesti kansallisille tuomioistuimille annetun toimivallan on oltava sellainen, että nämä voivat velvoittaa mainitut välittäjät toteuttamaan toimenpiteitä, joilla myötävaikutetaan paitsi kyseisten välittäjien tarjoamien tietoyhteiskunnan palvelujen välityksellä tehtyjen immateriaalioikeuksien loukkausten lopettamiseen myös uusien loukkausten estämiseen (ks. vastaavasti asia C-70/10, Scarlet Extended, tuomio 24.11.2011, Kok., s. I-11959, 31 kohta).

30 Samasta oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että tuomioistuinten määräyksiä koskevat yksityiskohtaiset säännöt, jotka jäsenvaltioiden on säädettävä mainittujen 8 artiklan 3 kohdan ja 11 artiklan kolmannen virkkeen perusteella ja joita ovat esimerkiksi säännöt, jotka koskevat täytettäviä edellytyksiä ja noudatettavaa menettelyä, kuuluvat kansallisen oikeuden soveltamisalaan (ks. em. asia Scarlet Extended, tuomion 32 kohta).

31 Jäsenvaltioiden säätämien sääntöjen on kuitenkin oltava niiden rajoitusten mukaisia, jotka perustuvat direktiiviin 2001/29 ja 2004/48 sekä oikeuslähteisiin, joihin näissä direktiiveissä viitataan, ja myös kansallisten tuomioistuinten on otettava nämä rajoitukset huomioon (ks. em. asia Scarlet Extended, tuomion 33 kohta).

32 Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 16 perustelukappaleen ja direktiivin 2004/48 2 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan mainitut säännöt eivät siis saa vaikuttaa direktiivin 2000/31 säännöksiin eivätkä tarkemmin sanottuna kyseisen direktiivin 12–15 artiklaan (ks. em. asia Scarlet Extended, tuomion 34 kohta).

33 Näin ollen kyseisten sääntöjen on oltava muun muassa direktiivin 2000/31 15 artiklan 1 kohdan mukaisia, jossa kielletään kansallisia viranomaisia toteuttamasta toimenpiteitä, joilla hosting-palvelun tarjoaja velvoitetaan yleisesti valvomaan tallentamiaan tietoja (ks. analogisesti em. asia Scarlet Extended, tuomion 35 kohta).

34 Tästä unionin tuomioistuin on jo katsonut, että mainittu kielto koskee muun muassa kansallisia toimenpiteitä, joilla velvoitetaan hosting-palvelun tarjoajan kaltainen välittäjä valvomaan aktiivisesti kunkin asiakkaansa kaikkia tietoja immateriaalioikeuksien kaikkien uusien loukkausten estämiseksi. Tällainen yleinen valvontavelvollisuus olisi myös vastoin direktiivin 2004/48 3 artiklaa, jonka mukaan tässä direktiivissä tarkoitettujen toimenpiteiden on oltava oikeudenmukaisia ja oikeasuhteisia eivätkä ne saa olla liian kalliita (ks. em. asia Scarlet Extended, tuomion 36 kohta).

35 Näin ollen on tutkittava, velvoittaisiko pääasiassa kyseessä oleva määräys, jolla hosting-palvelun tarjoaja velvoitetaan ottamaan käyttöön riidanalainen suodatusjärjestelmä, tässä yhteydessä valvomaan aktiivisesti kunkin sen palvelujen käyttäjän kaikkia tietoja immateriaalioikeuksien kaikkien uusien loukkausten estämiseksi.

36 On selvää, että kyseisen suodatusjärjestelmän käyttöönotto edellyttäisi, että

— hosting-palvelun tarjoaja ensinnäkin tunnistaa kaikkien sen palvelujen käyttäjien sen palvelimille tallentamien kaikkien tiedostojen joukosta ne tiedostot, jotka saattavat sisältää teoksia, joiden oikeudet väitetysti ovat immateriaalioikeuksien haltijoiden hallussa

— se määrittää sitten, mitkä näistä tiedostoista on tallennettu ja saatettu yleisön saataville laittomasti, ja

— lopuksi se estää laittomaksi luokittelemiensa tiedostojen saataville saattamisen.

37 Tällainen ennakkovalvonta edellyttäisi siis käyttäjien hosting-palvelujen tarjoajan palveluun tallentamien tiedostojen aktiivista havainnointia ja koskisi sekä lähes kaikkia näin tallennettuja tietoja että kaikkia kyseisen palvelun tarjoajan palvelujen käyttäjiä (ks. analogisesti em. asia Scarlet Extended, tuomion 39 kohta).

38 Kun edellä esitetty otetaan huomioon, on todettava, että kyseiselle hosting-palvelun tarjoajalle annettu määräys ottaa käyttöön riidanalainen suodatusjärjestelmä velvoittaisi sen valvomaan aktiivisesti kaikkien sen palvelujen käyttäjien lähes kaikkia tietoja immateriaalioikeuksien kaikkien uusien loukkausten estämiseksi. Tästä seuraa, että mainitulla määräyksellä asetettaisiin hosting-palvelun tarjoajalle sellainen yleinen valvontavelvollisuus, joka on kielletty direktiivin 2000/31 15 artiklan 1 kohdassa (ks. analogisesti em. asia Scarlet Extended, tuomion 40 kohta).

39 Arvioitaessa sitä, onko kyseinen määräys sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa, on lisäksi otettava huomioon vaatimukset, joita asiaa koskevien perusoikeuksien, kuten ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemien perusoikeuksien, suojaamisesta aiheutuu.

40 Tästä on muistutettava, että pääasiassa kyseessä olevalla määräyksellä pyritään suojaamaan tekijänoikeuksia, jotka kuuluvat immateriaalioikeuden alaan ja joita tiettyjen hosting-palvelun tarjoajan tarjoaman palvelun välityksellä tallennettujen ja yleisön saataville saatettujen tietojen laatu ja sisältö saattavat loukata.

41 Immateriaalioikeuksien suoja toki taataan Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 17 artiklan 2 kohdassa. Mainitusta määräyksestä tai unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ei kuitenkaan mitenkään ilmene, että mainittu oikeus olisi koskematon ja että sen suoja olisi siis ehdottomasti taattava (em. asia Scarlet Extended, tuomion 43 kohta).

42 Kuten asiassa C-275/06, Promusicae, 29.1.2008 annetun tuomion (Kok., s. I-271) 62–68 kohdasta ilmenee, omaisuudensuoja, joka kattaa immateriaalioikeudet, on perusoikeutena tasapainotettava muiden perusoikeuksien turvaamisen kanssa.

43 Tarkemmin sanottuna mainitun tuomion 68 kohdasta ilmenee, että kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten on tekijänoikeuksien haltijoiden suojaamiseksi määräämiensä toimenpiteiden yhteydessä varmistuttava siitä, että kyseisen oikeuden suojaamisen ja niiden henkilöiden perusoikeuksien, joita mainitunlaiset toimenpiteet koskevat, välillä vallitsee asianmukainen tasapaino.

44 Pääasian kaltaisissa olosuhteissa kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten on siis erityisesti varmistettava asianmukainen tasapaino tekijänoikeuksien haltijoilla olevan immateriaalioikeuden suojaamisen ja hosting-palvelun tarjoajien kaltaisilla toimijoilla perusoikeuskirjan 16 artiklan mukaan olevan elinkeinovapauden välillä (ks. em. asia Scarlet Extended, tuomion 46 kohta).

45 Pääasiassa määräys ottaa käyttöön riidanalainen suodatusjärjestelmä merkitsee kyseisten oikeudenhaltijoiden edun vuoksi kaikkien kyseessä olevan hosting-palvelun tarjoajan palveluun tallennettujen tietojen tai valtaosan niistä valvomista ja sitä, että kyseinen valvonta on lisäksi ajallisesti rajoittamatonta, se koskee kaikkia uusia loukkauksia ja edellyttää olemassa olevien teosten suojaamisvelvollisuuden lisäksi myös velvollisuutta suojata teoksia, joita ei ole vielä luotu mainitun järjestelmän käyttöönottohetkellä.

46 Tällainen määräys merkitsisi siis huomattavaa puuttumista kyseessä olevan hosting-palvelun tarjoajan elinkeinovapauteen, koska sillä velvoitettaisiin ottamaan käyttöön monimutkainen, kallis ja pysyvä tietotekninen järjestelmä yksinomaan kyseisen tarjoajan kustannuksella, mikä olisi sitä paitsi direktiivin 2004/48 3 artiklan 1 kohdassa asetettujen edellytysten vastaista, sillä kyseisessä säännöksessä edellytetään, että toimenpiteet immateriaalioikeuksien kunnioittamisen varmistamiseksi eivät saa olla liian monimutkaisia tai kalliita (ks. analogisesti em. asia Scarlet Extended, tuomion 48 kohta).

47 Näin ollen on todettava, että määräyksen riidanalaisen suodatusjärjestelmän käyttöönotosta ei voida katsoa olevan sen vaatimuksen mukainen, jonka mukaan on varmistettava asianmukainen tasapaino tekijänoikeuksien haltijoilla olevan immateriaalioikeuden suojaamisen ja hosting-palvelun tarjoajien kaltaisilla toimijoilla olevan elinkeinovapauden välillä (ks. analogisesti em. asia Scarlet Extended, tuomion 49 kohta).

48 Mainitun määräyksen vaikutukset eivät myöskään rajoittuisi vain kyseiseen hosting-palvelun tarjoajaan, koska riidanalainen suodatusjärjestelmä on omiaan loukkaamaan myös hosting-palvelun tarjoajan palvelujen käyttäjien perusoikeuksia eli heidän perusoikeuskirjan 8 artiklalla suojattua oikeuttaan henkilötietojen suojaan sekä 11 artiklalla suojattua vapauttaan vastaanottaa tai levittää tietoja.

49 Määräys riidanalaisen suodatusjärjestelmän käyttöönotosta merkitsisi nimittäin kaiken sosiaalisen verkoston käyttäjien kyseiseen verkostoon luomiin profiileihin liittyvän tiedon tunnistamista, järjestelmällistä analysointia ja käsittelyä, ja kyseisiä profiileja koskevat tiedot ovat suojattuja henkilötietoja, koska niiden avulla mainitut käyttäjät on lähtökohtaisesti mahdollista tunnistaa (ks. analogisesti em. asia Scarlet Extended, tuomion 51 kohta).

50 Mainittu määräys saattaisi myös vaarantaa tiedonvälityksen vapauden, koska kyseinen järjestelmä ei välttämättä riittävästi erottelisi laitonta ja laillista sisältöä, joten sen käyttö saattaisi johtaa sellaisten viestien estämiseen, joiden sisältö on laillinen. Ei nimittäin ole kiistetty, että vastaus kysymykseen siirron laillisuudesta riippuu myös tekijänoikeudesta tehtyjen sellaisten laillisten poikkeusten

soveltamisesta, jotka vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen. Lisäksi tietyt teokset saattavat olla tietyissä jäsenvaltioissa vapaasti käytettävissä tai kyseessä olevat tekijät ovat saattaneet laittaa ne verkkoon ilmaiseksi (ks. analogisesti em. asia Scarlet Extended, tuomion 52 kohta).

51 Näin ollen on todettava, että jos kyseinen kansallinen tuomioistuin antaisi määräyksen, jolla se velvoittaisi hosting-palvelun tarjoajan ottamaan käyttöön riidanalaisen suodatusjärjestelmän, se ei noudattaisi vaatimusta asianmukaisen tasapainon varmistamisesta yhtäältä immateriaalioikeuden suojan ja toisaalta elinkeinovapauden, oikeuden henkilötietojen suojaan ja vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja välillä (ks. analogisesti em. asia Scarlet Extended, tuomion 53 kohta).

52 Kun kaikki edellä esitetty otetaan huomioon, esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivejä 2000/31, 2001/29 ja 2004/48, luettuina yhdessä ja tulkittuina niiden vaatimusten valossa, joita asiaa koskevien perusoikeuksien suojaamisesta aiheutuu, on tulkittava niin, että ne ovat esteenä sille, että hosting-palveluiden tarjoaja määrätään ottamaan käyttöön riidanalainen suodatusjärjestelmä.

Oikeudenkäyntikulut

53 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla

unionin tuomioistuin (kolmas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

Kyseessä olevia direktiivejä, jotka ovat

— **tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä)**

— **tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY ja**

— **teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/48/EY,**

luettuina yhdessä ja tulkittuina niiden vaatimusten valossa, joita asiaa koskevien perusoikeuksien suojaamisesta aiheutuu, on tulkittava niin, että ne ovat esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin määrää hosting-palveluiden tarjoajan ottamaan käyttöön suodatusjärjestelmän,

— **joka koskee sen palveluiden käyttäjien sen palvelimille tallentamia tietoja**

— **jota sovelletaan erotuksetta kaikkiin käyttäjiin**

— **jota sovelletaan ennakolta**

— **joka toteutetaan täysin hosting-palveluiden tarjoajan omalla kustannuksella**

— **jolle ei ole asetettu ajallista rajoitusta**

ja joka pystyy tunnistamaan sellaiset sähköiset tiedostot, jotka sisältävät musiikkiteoksen, elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen, jota koskevien immateriaalioikeuksien haltija määräystä vaatinut väittää olevansa, mainittujen teosten sellaisen yleisön saataville saattamisen estämiseksi, joka loukkaa tekijänoikeutta.

Allekirjoitukset